

Переможці конкурсу на кращу наукову роботу студентів, аспірантів, молодих та провідних вчених України на тему:  
«Технології & Право» 2024

## ДРУГЕ МІСЦЕ

**Федрак Анастасія**  
**студентка 2-го курсу**  
**юридичного факультету**  
**Чернівецького національного**  
**університету ім. Юрія Федьковича**  
**Науковий керівник: Одовічена Яна**  
**кандидатка юридичних наук,**  
**доцентка кафедри приватного права**  
**Чернівецького національного університету**  
**ім. Юрія Федьковича**

УДК 347.4

<https://doi.org/10.69724/2786-8834-2025-4-1-205-208>

## ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ КОНТЕНТУ, ОПУБЛІКОВАНОГО В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ, ЯК ОБ'ЄКТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

### **Fedrak Anastasia. Legal Protection of Content Published on Social Networks as an Object of Intellectual Property**

В епоху цифрових технологій соціальні мережі стали невід'ємною частиною повсякденного життя, слугуючи платформою для обміну інформацією, творчими ідеями та контентом. Однак широке використання цих платформ порушує важливі питання щодо правового захисту контенту, який публікується користувачами, особливо з точки зору інтелектуальної власності.

Згідно зі ст. 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [1], об'єктами авторського права є твори у сфері літератури, мистецтва і науки, виражені в будь-якій об'єктивній формі. Це включає тексти, фотографії, відеозаписи та інший контент, який користувачі створюють та публікують у соціальних мережах. Таким чином, автори контенту мають виключні права на використання своїх творів, включаючи право на відтворення, розповсюдження, публічне виконання та інші способи використання. Оприлюднення контенту в соціальних мережах не означає автоматичної передачі авторських прав. Хоча користувачі часто погоджуються з умовами використання платформи, їхня згода означає надання невиключної лі-

цензії на використання контенту в межах функціонування сервісу. Наприклад, умови використання Instagram передбачають, що користувач надає компанії невиключне право на використання опублікованого контенту [2]. Проте це не позбавляє автора права контролювати інше використання свого твору.

Порушення авторських прав у соціальних мережах є поширеним явищем. Незаконне копіювання, розповсюдження без згоди автора або привласнення авторства можуть мати серйозні правові наслідки. Відповідно до ст. 176 Кримінального кодексу України [3], такі дії можуть призвести до кримінальної відповідальності, включаючи штрафи та позбавлення волі.

Механізми захисту авторських прав в інтернеті включають можливість подання скарги адміністрації соціальної мережі. Багато платформ мають встановлені процедури для реагування на порушення інтелектуальної власності, відповідно до Закону України «Про електронну комерцію» [4]. Крім того, автор може звернутися до суду з позовом про захист своїх прав та відшкодування збитків.

Однією з найбільш обговорюваних та резонансних справ, пов'язаних із правовим захистом контенту в соціальних мережах та інтелектуальною власністю, стала справа про так зване «селфі мавпи». Ця справа порушила фундаментальні питання щодо того, хто може бути визнаний автором твору і які права йому належать, особливо в контексті стрімкого розвитку цифрових технологій та соціальних мереж. У 2011 р. британський фотограф Девід Слейтер відвідав національний парк в Індонезії з метою зйомки дикої природи. Під час роботи група чубатих макак виявила інтерес до його обладнання. Одна з мавп, пізніше названа Наруто, взяла камеру та зробила серію фотографій, серед яких було й відоме «селфі мавпи». Ці знімки швидко стали вірусними, поширившись через інтернет та соціальні мережі, і привернули увагу громадськості по всьому світу. Девід Слейтер стверджував, що він є власником авторських прав на ці фотографії, оскільки вони були зроблені його камерою і внаслідок його роботи. Однак деякі організації, зокрема Wikimedia Commons, відмовилися видаляти зображення на вимогу Слейтера, аргументуючи це тим, що тварина, а не людина, зробила фотографії, а отже, вони не можуть бути об'єктом авторського права за чинним законодавством [5].

У 2015 р. організація «People for the Ethical Treatment of Animals» (PETA) подала позов до федерального суду США від імені мавпи Наруто проти Девіда Слейтера та його видавництва. PETA стверджувала, що Наруто має бути визнаний автором фотографій і що доходи від їх використання мають бути спрямовані на захист середовища існування цього виду. Судова справа викликала широкий резонанс та дискусії серед правників, філософів, захисників прав тварин та широкої громадськості. Основним питанням було те, чи може тварина бути визнана суб'єктом авторського права і, відповідно, мати юридичні права на твір [5].

У 2016 р. федеральний суддя відхилив позов PETA, постановивши, що за чинним законодавством США тварини не можуть бути суб'єктами авторського права. PETA оскаржила це рішення, але в 2018 р. сторони досягли мирової угоди. Девід Слейтер

погодився пожертвувати частину майбутніх доходів від використання фотографій на благодійні цілі, пов'язані із захистом середовища існування макак в Індонезії. Ця справа стала прецедентом та спонукала до переосмислення законодавства про авторське право в контексті нових технологій та етичних питань. Вона підкреслила необхідність чіткого визначення суб'єктів права та адаптації законодавства до викликів цифрової епохи [5].

Міжнародне законодавство також надає інструменти для захисту авторських прав. Україна є учасницею Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів [6], яка встановлює принцип національного режиму захисту авторських прав для творів, опублікованих в інших країнах-учасницях. У контексті цифрової економіки важливою є також Директива ЄС про авторське право на єдиному цифровому ринку [7], яка впроваджує нові правила для онлайн-платформ щодо відповідальності за контент, розміщений користувачами. Хоча Україна не є членом ЄС, гармонізація законодавства з європейськими стандартами є стратегічним напрямком розвитку правової системи.

Таким чином, контент, опублікований у соціальних мережах, має правовий захист як об'єкт інтелектуальної власності. Автори мають бути обізнані зі своїх прав та способів їх захисту, а користувачі – поважати авторські права при використанні чужого контенту. Це сприятиме розвитку творчості та забезпечить справедливий баланс інтересів у цифровому середовищі.

### Перелік використаних джерел

1. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 01.12.2022 №2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 18.10.2024).
2. Help center. URL: [https://help.instagram.com/581066165581870?cms\\_id=581066165581870](https://help.instagram.com/581066165581870?cms_id=581066165581870) (дата звернення: 18.10.2024).
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 18.10.2024).
4. Про електронну комерцію : Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19#Text> (дата звернення: 18.10.2024).
5. УНІАН редакція. Справа про селфі мавпи: суд у США ухвалив, що тварини не можуть володіти авторськими правами (відео). *Новини України – останні новини України сьогодні*. УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/ecology/salvationspecies/2129606-sprava-pro-selfi-mavpi-sud-u-ssha-uhvaliv-scho-tvarini-ne-mojut-voloditi-avtorskimi-pravami-video.html> (дата звернення: 18.10.2024).
6. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів : Конвенція Всесвіт. орг. інтелект. власності від 24.07.1971. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_051#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text) (дата звернення: 18.10.2024).

7. Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2019/790 від 17 квітня 2019 року про авторське право і суміжні права на Єдиному цифровому ринку та про внесення змін до директив 96/9/ЄС та 2001/29/ЄС. *Офіційний вебпортал парламенту України*. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984\\_022-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_022-19#Text) (дата звернення: 18.10.2024).